Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 39. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го БЕРЕЗНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 2, 1983 No. 39. VOL. XC.

Надія Світлична доповідала про геройство жінок

Ню Йорк, Н.Й. — Заходами 64-го Відділу Союзу Українок відбулася тут у домівці СУА, у п'ятницю, 18-го лютого ц.р., доповідь Надії Світличної про героїзм жінок.

Голова 64-го Відділу, Христина Навроцька, відкриваючи вечір зазначила, що й доповідачка сама належить до геройських жінок хоча Н. Світлична застереглася проти зараховування її до такої категорії. Вона звернула увагу, що треба б визначити дефініцію, що таке геройство. Що стосується жінок, то треба подивляти тих жінок, які вміють справді по-геройськи приймати великі удари долі — і таких жінок, за словами Н.Світличної, певно немало є й між слухачками цієї доповіді. Тому доповідачка заявила, що вона не говоритиме про той тип геройських жінок, що їх символізують Олена Теліга чи Ольга Басараб, а буде старатися накреслити силюети кількох жінок, які виявили подивугідну тугість і твердість, не заламавшись під тягарем страхітливих переживань.

Заступниця голови 64-го Відділу СУА, Ніна Самокіш, яка представила Н. Світличну, пригадала, що Світлична провела чотири роки на засланні, у концтаборі в Мордовії. Діставшись до Америки, живе з чоловіком в Нюарку, Н.Дж., і виховує двох синів. Сама включилася до праці Пласту та стоїть у тісних зв'язках із СУА, належить до Закордонного Представництва Української Гельсінкської Групи. Головна риса вдачі Н. Світличної — її вийняткова скромність, поруч із обов'язковістю і роботящістю, яку виявляє у редагуванні інформаційних книг п.н. „Вісник репресій в Україні".

Найбільше місця у своїй розповіді Н.Світлична присвятила особі Надії Суровцевої. Судили її за „ворожу діяльність супроти радянського режиму" і засудили на 25 років важкого ув'язнення, що їх вона відсиділа до останнього дня. Однак, крім цього безперервно переслідували, робили ночами труси в хаті, при чому забирали кожний записаний клаптик паперу. Надія Суровцева має тепер 86 років.

Поруч із Суровцевою Світлична оповіла про страхітливі удари, які падали на таких жінок, як покійна Галина Дидик і Дарія Гусак, яка тепер живе разом із Катрусею Зарицькою. К. Зарицьку судили за приналежність до ОУН ще за перебування під Польщею. Їй щораз прибавляли кари, врешті заборонили поселитись у Галичині. Тепер вона живе у Волочиськах, зараз за Збручем. Знущання над К. Зарицькою створили довкола неї ще за її життя леґенду — так, як це стосується також Суровцевої. Знайомство, а не то приязнь з К. Зарицькою вважається серед українок у Совєтському Союзі за своєрідну честь.

Оксана Мешко, Раїса Руденко, Орися Сеник, Раїса Мороз, Ніна Строката (ці дві останні — відомі українській громаді в Америці, бо тут вони живуть і часто прилюдно виступають, запрошувані різними організаціями) — про кожну з них Н. Світлична згадала коротше або довше, вказуючи на їх невірогідно важкі переживання, до чого причинялася ще журба й старання за ув'язнених чоловіків чи інших найближчих членів родини, і кожна з них теж або в'язнена, або переслідувана. Свою одногодинну доповідь Н. Світлична закінчила награною на стрічку піснею що її навчила одна іміґрантка до Ізраїля.

Рефрен тієї пісні — „Тільки мами мені жаль".

Вщерть виповнена заля у глибокій тиші слухала про тих справжніх героїнь в „країні рад". Х. Навроцька яка дякувала прелеґентці, правильно завважила, якими то мізерними є тутешні сварні й суперечки на тлі трагедій, що їх переживають українські люди в Україні. Враження розповіді Н. Світличної було тим більше, що вона виголосила її з пам'яті рівним, спокійним тоном, без крихітки патосу і без прикметників на адресу спричинників тих знущань.

„ХАЙ ОСТАНУТЬ ЦІ СЛОВА ДЛЯ НАЩАДКІВ"

(ПОСЛАННЯ БЛАЖЕННІШОГО ПАТРІЯРХА ЙОСИФА З НАГОДИ 20-ЛІТТЯ ЙОГО ЗВІЛЬНЕННЯ)

Високопреосвященним і Преосвященним Владикам, Всечесним Отцям Духовним, Преподобним Ченцям і Черницям та всім Вірним Помісної Української Католицької Церкви.

МИР У ГОСПОДІ І НАШЕ ПАТРІЯРШЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ!

Дорогі в Христі Браття і Сестри!

Великим і багатим милосердям Божим, майже чудом, за молитвами вашими і стараннями Святішого Отця Папи Івана XXIII і інших добрих людей, послав мені Бог звільнення, коли тюремні терпіння доходили до вершка, і я опинився на волі. Для всіх це була велика несподіванка, з великим зворушенням прийняв цю майже неймовірну вістку сам Святіший Отець і стрінув мене з словами „Наслідування Христа": „Щаслива та година, коли Ісус кличе від сліз до душевної радости". Привітав мене на волі щиро наш нарід, дякуючи зі мною Богові за те, що „Якби Господь не прийшов мені на допомогу, ще трохи, і душа моя жила б у мовчанні" (Пс. 94,17). Дякуймо Богові постійно за кожний рятунок, що його посилав нам в історії, щоб ми сповнили Його волю на цьому зруйнованому духовно Сході Европи.

Для кожного християнина, священика чи архиєрея тюрма, заслання чи каторга — це тільки хрест, який дає нести наш Господь, щоб нам проповідувати і свідчити про Христа і то розп'ятого, бо всі ми з апостолом Павлом повинні сказати, що носимо рани Христові, доповняємо Його страждання і життя для нас — це Христос. Коли Св. Іванові Золотоустому грозили смертю, конфіскатою майна і заслання, він

(Продовження на стор. 4)

Відбудеться концерт в пам'ять Владики Ортинського

Чикаґо, Ілл. (А.А.). — За старанням уродженців і колишніх мешканців Бойківщини тут, в неділю, 6-го березня 1983 року, о год. 4-ій по полудні, в авдиторії катедральної школи св.Миколая відбудеться концерт для звеличення пам'яти першого українського Владики в ЗСА Сотера Ортинського.

Патронат над концертом прийняв Владика Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ, з участю всіх українських католицьких парафій та відділів „Провидіння" Чикаґо і околиці.

Святочне слово виголосить Владика Іннокентій, а в програмі візьмуть участь: хор ім. Митрополита А.Шептицького під управою Юлія Позняка, хор „Прометей" собору свв. Володимира і Ольги, та скрипковий ансамбль під дириґентурою проф. Романа Андрушка. Виступлять також учні цілоденної школи св.Миколая під проводом директорки Сестри Марії, ЧСВВ, і Ярослави Проців, і рецитаторки під проводом о. П. Ґалалзи та тріо „Пісня" 29-го Відділу Союзу Українок.

У світі

ПОРТУГАЛЬСЬКА СОЦІЯЛ-демократична партія вибрала в неділю, 27-го лютого, триособове керівництво, яке очолює колишній прем'єр-міністер Карльос Мота Пінто. Нове керівництво поведе передвиборчу боротьбу в загальних виборах, які відбудуться в квітні цього року. До складу нового керівництва, крім Пінто, ввійшли Евріко де Мельо і колишній міністер праці Енріке Нашіменто Родріґез. Після перемоги над відходячим прем'єр-міністром Франсіском Пінто Бальсемао, ліквідуючи його пост президента партії, вибрані три політичні діячі закріпили свою перемогу на з'їзді партії, виступаючи єдиним фронтом без висування інших кандидатів на керівництво основним політичним керівним органом партії.

КОРОЛЬ МАРОККО ГАССАН II та президент Альжиру Шадлі Бенжедід провели прямі переговори перший раз минулого тижня, щоб знайти розв'язання конфлікту в Західній Сагарі, який захмарював їхні відносини на протязі семи років. Марокко зірвало дипломатичні відносини з Альжиром тоді, як останній визнав проголошену фронтом Полісаріо незалежну державу на території колишньої Еспанської Сагари. Альжир і Марокко погодилися на референдум для визначення самоуправління, запропонованого Організацією африканської єдности в 1981 році. Але Альжир вважав, що такий референдум повинен відбутися після прямих переговорів між Марокко і фронтом Полісаріо, що уряд Рабату завжди відкидав.

З БУЛЯВАЙО, ЗІМБАБВЕ, повідомляють, що опозиційний лідер Зімбабве Джошуа Нкомо, якого прем'єр-міністер Роберт Муґабе обвинувачує в організуванні державного перевороту, заявив у неділю, 27-го лютого, що поліція властиво „взяла його під домашній арешт" в його огородженому домі. Нкомо, якому 65 років, голова Союзу африканського народу Зімбабве, сказав у телевізійному інтерв'ю, що поліція наказала йому завжди повідомляти її про свої рухи поза домом, в селищі Пеленднба: „Це продовженнмя переслідування", — сказав Нкомо.

У НЕДІЛЮ, 27—ГО ЛЮТОГО, сенеґальці голосували в президентських виборах та у виборах до парляменту країни. Теперішній президент Абду Діюф і правляча соціялістична партія правдоподібно переможуть. Радіо Сенеґалю передало, що після отримання відомостей з 20 відсотків виборчих округів президент і його партія отримали 80 відсотків голосів. Андуляйє Вейд, лідер опозиційної демократичної партії, обвинуватив правлячу партію в „масовому фальшуванні". Він сказав репортерам, що членів його партії викидали з виборчих станиць.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ справ Анґолі повідомило в суботу, 26-го лютого, що Анґоля є готова відновити переговори з Південною Африкою про надання незалежности Південнозахідній Африці (Намібії) не зважаючи на припинення переговорів минулого тижня. Офіційне анґольське аґентство, цитуючи міністра Александра Родріґеза, заявило, що Анґоля „не повернула своєї спини до переговорів" і є готова почати їх знову „у будь-який час".

ЛІВІЯ ЗАГРОЖУЄ ЧАДОВІ

Нджамена, Чад. — Після 17 років спорадичної громадянської війни і дев'ятьох місяців перемир'я Чад, найбідніша країна в Африці, знову загрожена, але цим разом ззовні Лівією, яка старається поширити свій вплив на південь Сагари і на схід від Судану. Офіційні особи Чаду і західні дипломати переконані, що лівійський керівник полковник Муаммар Каддафі вирішив оволодіти Чадом прямим завоюванням або підтримкою бунтівників проти президента Гіссена Габре, війська якого перейняли контролю над урядом у червні минулого року, розгромивши підтримуваний Лівією режим Гукумі Уеддеї.

„Немає жадного сумніву в тому, що Лівія хоче викликати клопоти для Габре з півночі або з півдня", — заявили дипломати.

Побоювання Чаду відносно лівійського нападу посилилися після того, як американські офіційні особи два тижні тому заявили, що розвідки Єгипту і ЗСА повідомили про можливу лівійську військову загрозу Суданові. Повідомлення розвідки говорили, що Каддафі схвалив внутрішню підривну активність, включаючи можливе вбивство президента Судану, а також, що змова включала рейди лівійських військових літаків на Судан.

Згідно з інформаціями розвідки, значні важкоозброєні лівійські війська та антиурядові чадські заколотники були зосереджені на кордоні Лівії, де він збігається з кордонами Чаду і Судану.

Загрозу Чадові та Суданові з боку Лівії заперечив полковник Каддафі після того, як ЗСА на вимогу президента Єгипту Госні Мубарака післали чотири літаки типу Авакс до Єгипту. В додатку до того літаконосець „Німіц" ввійшов у міжнародні води поблизу берегів Єгипту і Лівії.

Уряд Чаду президента Габре офіційно обвинуватив Лівію у плянуванні військового нападу на Чад, щоб опанувати цією країною та використати її як пляцдарм для нападу на Судан.

Польська поліція порушила екстериторіяльність церков

Пресове аґентство Ройтерс інформує з Варшави, що вперше від часу проголошення надзвичайного стану у Польщі, тобто від 13-го грудня 1981 року, польська поліція в цивільних одягах і в однострох, порушила екстериторіяльність церковних приміщень і перевела в Катовицях, таки в середині церкви Чесного Хреста під час відправи Богослуження на інтенцію вільної профспілки „Солідарність", численні арешти. Між іншими заарештовано одного з провідних діячів „Солідарности" Казімєжа Світоня і одного закордонного кореспондента, прізвища і країни якого не подано.

Околиця церкви була обставлена поліцією, яка арештувала підозрілих їй осіб, що виходили з Богослужения. Політичні спостерігачі і західні дипломати у Варшаві звертають увагу, що така операція була першою з часу проголошення воєнного стану в Польщі, бо раніше польський лідер Войцєх Ярузельські, не бажаючи входити у конфлікт з Церквою, забороняв поліції і воякам заходити до храмів чи церковних приміщень і тому завдяки такій поставі церковні чинники зуміли врятувати від арешту багатьох діячів „Солідарности". Такого вторгнення до церков не було навіть під час великих бурхливих демонстрацій, — звертають увагу спостерігачі.

Випадок трапився якраз під час нарад польського єпископату у Варшаві, який застановляється над маршрутом Папи Івана Павла II під час його перебування в Польщі в червні ц.р. В кінцевій сесії нарад братимуть участь також представники уряду Ярузельского і тому не виключено, що справа вторгнення поліціїл до церкви буде предметом розмов збору єпископів з урядовими чинниками.

Закордонні дипломати вважають, що випадок з арештами в церкві виглядає на провокацію і неконсеквентність заяв урядових осіб, які кажуть, що вони бажають замирення і спокою.

Визнають небезпеку повстанців в Афганістані

Ню Йорк, Н.Й. — Совєтська газета „Красная Звєзда", орган збройних сил СССР, повідомила в неділю, 27-го лютого, про те, що від трьох вибухів бомб у Кабулі, столиці Афганістану, минулого тижня були вбиті декілька осіб, а багато інших були поранені.

Повідомлення газети говорить, що бомби вибухли у вівторок, 22-го лютого, в місцях, де було багато людей. Газета обвинувачує партизанів у спробах підбунтувати афганське населення проти совєтських військ, які окупують Афганістан.

Це останнє повідомлення було одним із серії останніх всезростаюче відкритих совєтських вісток у засобах масової інформації про становище в Афганістані.

Останні повідомлення показують ясно совєтським громадянам, що афганські повстанці представляють серйозну ненезпеку промосковському урядові Бабрака Кармаля в Кабулі.

„Красная звєзда" подала, що перед вибухами бомб у Кабулі появилося багато листівок, які закликали до загального страйку в цей день на знак протесту проти присутности совєтських військ. Дата була спеціяльно підібрана саме напередодні дня совєтської армії. Це було зроблене для того, щоб можна було звалити вину за вибухи на совєтські війська, — каже газета. Ці провокаційні вибухи, згідно зі словами совєтської газети, мали „підбунтувати афганське населення проти совєтських людей".

Малюючи трохи яснішу картину повстанських сил, совєтські засоби масової інформації повідомляють, тепер, що ці сили творять постійну загрозу всім совєтським військам. „Наші вояки і офіцери виконують свій інтернаціональний обов'язок в Афганістані під загрозою", — говорить газета.

„В горах і на провінції панують партизани," — признається газета. Вона також повідомляє, як совєтські війська обговорюють складність і небезпеку проведення військових конвоїв через гори трьох провінцій.

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ в Чикаґо, після демократичних правиборів і перемоги негритянського кандидата Геролда Вашінґтона над двома іншими демократичними кандидатами — теперішнім посадником Джін М. Бирн і Ричардом Дейлі, набирає на силі і республіканський кандидат Бернард Ептон висувається чимраз більше на передове місце. Не виключно, кажуть політичні спостерігачі, що деякі демократи з расових мотивів голосуватимуть за Ептоном.

ВИМАГАЮТЬ ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ САЛЬВАДОРОВІ

Вашінгтон. — Адміністрація президента Роналда Реґена знову стала перед проблемою Ель Сальвадору, яка висунулася на перше місце серед проблем закордонної політики за останній час. Адміністрація звернулася до Конгресу, щоб схвалити термінову військову допомогу Ель Сальвадорові в сумі 60 мільйонів долярів.

Не тільки сам Президент був залучений до цієї справи, коли він скликав у понеділок, 28-го лютого, нараду для обговорення питання Ель Сальвадору, але державний секретар Джордж Шулц зустрівся з цією проблемою так само, як і його попередник Александер Гейґ.

Гейґ вважав проблему Ель Сальвадору випробуванням відносин між Сходом і Заходом з огляду на ті зв'язки, які він бачив між сальвадорськими повстанцями і Совєтським Союзом, Кубою і Нікараґуа.

Шулц зайняв свій пост державного секретаря можливо менше ідеологічно підготований, ніж Гейґ, і менше ознайомлений із сальвадорськими справами. Хоч завваги Шулца на нараді не були надто реторичними, але вони за змістом не були менше антисовєтські, ніж попередження Гейґа відносно ситуації, яка могла б створитися, якби Ель Сальвадор захопили партизани.

Криза в Сальвадорі в 1981 році була першою пробою закордонної політики Адміністрації президента Роналда Реґена і завдала Гейґові багато клопоту в Капітолі. Тепер знову виникає питання ролі та кількости американських дорадників у Сальвадорі.

Президент Реґен на попередній зустрічі в Білому Домі з лідерами Республіканської та Демократичної партій заявив, що без додаткової військової допомоги доля сальвадорського уряду поставлена під загрозу.

Лідер республіканців у Сенаті Говард Бейкер заявив: „Президент дав ясно зрозуміти, що в даному районі виникли серйозні проблеми, що результати цієї боротьби можуть сильно вплинути на наші національні інтереси."

В Америці

КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ губернаторів звернулася до президента Роналда Реґена поробити заходи для змін у бюджеті на 1984 рік, зменшити витрати на оборону, головно тепер, коли країна переживає економічну кризу і є високий відсоток безробіття, а також зменшити дефіцит у бюджеті на протязі чергових п'ятьох років та застановитися над підвишкою податків, приходи з яких можуть допомогти Урядові вдержати принаймні на теперішньому рівні усі соціяльні програми. Делеґація губернаторів, які особисто розмовляли з Президентом, висловилися з признанням про законопроєкт, на підставі якого Уряд матиме право видати 4,6 більйона долярів для створення численних варстатів праці для тих робітників, які втратили працю.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН вирішив дати федеральній Аґенції для охорони довкілля (ЕПА) і його новим керівникам дещо більше часу щоб вони впорядкували свої справи і розпочали ефективно працювати для відчищення забрудженого хемічними речовинами довкілля в багатьох стейтах ЗСА. Раніше Президент носився з думкою створити спеціяльну комісію для перевірення діяльности ЕПА, яку, як відомо, очолює тепер Енн Бирфорд. Також Департамент справедливости перевіряє справи ЕПА.

СЕКРАТЕР ДЕПАРТАМЕНТУ скарбу Доналд Т. Ріґен заявив кореспондентам, що Адміністрація президента Роналда Реґена не буде протестувати, якщо Палата Репрезентантів збільшить на 300 мільйонів долярів суму у законопроєкті, який передбачає асиґнування 4,6 більйона на зменшення безробіття і створення нових варстатів праці. „Ми можемо з цією сумою погодитися, якщо Конґрес не ставитиме більших вимог", — заявив Ріґен.

МАРТІН С. ФЕЛДСТІН, голова ради економічних дорадників президента Роналда Реґена, і Пол Вокер, голова федеральної ради валютних резерв, заявили в телевізійному інтерв'ю, що зниження цін на імпортовану нафту без сумніву причиниться до поправи економіки не тільки в ЗСА, але також в інших країнах світу.

ТИСЯЧІ ОСІБ віддали останню прислугу померлому у своїй готелевій кімнаті американському драматургові Теннесі Білліямсові, який, як твердять лікарі-спеціялісти, які перевели бадання тіла, помер від удушення, проликнувши накривку від пляшечки з медициною. Крім того, поліція знайшла три порожні пляшки від вина в кімнаті Вілліямса й ліки, про які у звідомленні нічого не говориться. Тіло Вілліямса буде перевезено до родинної місцевости і похоронене біля могили його матері.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРАТАР Джордж Шулц обороняє внесений до Конґресу президентом Роналдом Реґеном законопроєкт про призначення 14,4 більйона долярів допомоги для закордонних країн, головно для альянтів З'єднаних Стейтів Америки. Державний секретар каже, що без тієї допомоги друзі ЗСА будуть змушені шукати іншого виходу з положення і звертатимуться за нею до Совєтського Союзу. Гірше мається справа в Палаті Репрезентантів, яка супротивляється проханню Президента, кажучи, що в обличчі економічної кризи, рецесії й інфляції та безробіття, ЗСА не можуть, принаймні в цьому році, давати великих допомог закордонові. Конґресмен Клемент Заблоцкі, голова комісії способів і засобів заявив кореспондентові що більшість конґресменів є схильна голосувати проти уділення великих допомог з огляду на внутрішні трудноші ЗСА.

З ОГЛЯДУ НА ГОСПОДАРСЬКІ трудноші в Мехіко, Уряд ЗСА погодився відпустити для тієї країни велику кількість молочних продуктів на загальну суму 80 мільйонів долярів. Уряд Мехіко з вдоволенням прийняв цей американський жест, кажучи, що продукти будуть розділені для найбільш потребуючих осіб.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ ЗСА тепло вітали в Каліфорнії монарха Великої Британії королеву Єлисавету II і її мужа принца Филипа, які кораблем „Британія" прибули на 10-денну візиту до ЗСА. У програмі їхнього перебування на заході є включена також зустріч королеви з президентом Роналдом Реґеном і його найближчими співробітниками та інші імпрези. В неділю, 27-го лютого ц.р., королеву і її почот вітала парадним обідом Перша Лейді Ненсі Реґен в Лос Анджелесі. Участь у цій урочистості взяли 500 запрошених гостей і численні голливудські артисти, серед них багато британського походження.

Українці візьмуть участь у фестивалі в Ню Джерзі

Мейплвуд, Н.Дж. (Д.Рак) — Кілька більших повітів стейту Ню Джерзі відзначають цього року 300-ліття свого існування, влаштовуючи виставки, різні програми, серії відчитів та утривалюють минуле окремими публікаціями.

З 21-го повіту Ню Джерзі, Берґен — осідок в Гакенсаку — з його 845,000 мешканцями належить до трьох найбільших повітів стейту, яким у запланованих програмах святкувань призначене значне місце для участи етнічних груп.

Етнічна виставка для відзначення 300-ліття повіту Берґен відбудеться в Берґен Музеї у неділю, 6-го березня ц.р., з участю дев'яти етнічних груп, в тому й української, і включатиме виставки народного мистецтва, мистецьку програму та гостину.

Українська група матиме виставку народного мистецтва і фотографій та показ писання писанок. У мистецькій програмі фестивалю в цей же день в авдиторії Музею виступить танцювальний ансамбль „Лиман", СУМ-Пассейк, під керівництвом Романа Стеткевича.

Фестиваль відбуватиметься від 1-ої до 5-ої год. по полудні, а виставка триватиме до неділі, 20-го березня. Українська програма почнеться в год. 2:45 і триватиме до 3:30 год. по полудні.

Доїзд до Музею — Берґен Коммюніті, Ест Ріджвуд і Фервю авеню, в Парамусі — з Ґарден Стейт Парк вей-північ, виїзд 165, направо, на першім світлі знову направо, а на наступному світлі — наліво. Велика паркувальна площа по лівій стороні є до послуг учасників цих святкувань.

ФІЛЬМ У МАНСТЕРІ

Манстер, Інд. — Тут у неділю, 6-го березня, о год. 4-ій по полудні, в залі української католицької церкви св. Йосафата при Ridge і White Oaks Rds, буде висвітлений фільм „За стерном долі", що його випродукував Славко Новицький на замовлення УНСоюзу. Висвітлення фільму попередить вступне слово заступниці головного предсідника УН Союзу Ґльорії Пашен.

Заплянували збори Об'єднання Українців у Британії

Лондон, Англія (ПС ІСНО). — В Ноттінґгемі, Велика Британія, відбудеться в днях 26-го і 27-го березня ц.р. 35-ті Загальні збори Об'єднання Українців у Великій Британії.

Збори розпічнуться в суботу 26-го о год. 2-ій по полудні зі звичайним порядком нарад та вибранням нових керівних органів.

В неділю, 27-го березня ц.р., відбудеться з приводу Зборів доповідь голови Світової Координаційної Ради ІСНО Павла Дорожинського на тему „Сучасний стан української спільноти у вільному світі".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Провід Америки у світі

Промовляючи 22-го лютого ц. р. у Вашінґтоні на форумі Американського Леґіону, президент Роналд Реґен, також у комбатантській шапочці на голові з надписом „Каліфорнія", склав правильну та особливо для слухачів-ветеранів приємну заяву, що „З'єднані Стейти знову перебрали ініціятиву у світових справах за цього Уряду". Всупереч усій критиці на адресу теперішнього Президента і його політики, фактом є, що за його урядування зактуалізовано проблему рівноваги збройних сил у світі, зокрема в Европі, що захиталася у користь СССР, який на терені Східньої Европи й Чехо-Словаччини встановив сотні ракет, націлених проти европейського Заходу. Фактом є, що за урядування Реґена почали переводити в життя засаду, що кожні переговори з Совєтським Союзом мусять вестися з позиції сили, а не слабости і що єдиним арґументом, який промовляє до кремлівських володарів, є арґумент сили.

Фактом є, що це був Реґен, який у вересні цього року проголосив конкретний плян замирення на Близькому Сході. Ізраїльським екстремістам з прем'єром Менахемом Беґіном у проводі цей плян дуже не сподобався, — але він єдино правильний і справедливий: щоби Ізраїль звернув арабам окуповані в останній війні арабські землі, перестав творити штучно ізраїльські оселі на окупованих теренах і щоби — в заміну на визнання ізраїльської держави всіма арабськими сусідами — дозволив на створення на правому березі ріки Йордану „міста осідку", для близько трьох мільйонів палестинців, пов'язаних правно-державно з Йорданією. Цей мировий плян Реґена щодо Близького Сходу прийняла велика більшість арабських країн — і таким чином ЗСА вперше здобули собі приятелів в арабському світі.

Але була у 35-хвилинній промові Реґена — ще одна вагома заява: він зголосив готовість „ґарантувати безпеку північних кордонів Ізраїля", якщо Ізраїль відкличе якнайшвидше свої війська з Ливану. Деякі коментатори піддали під сумнів доцільність такої ґарантії, яка у практиці могла б вплутати Америку безпосередньо у конфлікт Ізраїля із деякими непримирливими сусідами. Сам ізраїльський прем'єр Менахем Беґін заявив бундючно, що „найкращою ґарантією безпеки Ізраїля є наші власні збройні сили". Це у політичному світі відома „ароґанція сили", або „затрата розуму від успіху." Увесь світ знає, що без політичної, фінансової і військової допомоги від Америки та від американсько-жидівської громади Ізраїль взагалі не міг би існувати. Але екстремістичні гасла і гурра-патріотичні фрази завжди подобаються масам і Беґін популярний в Ізраїлі, втримується при владі і на випадок нових виборів він, — за твердженням фахівців, — здобув би ще численнішу більшість в ізраїльському парляменті („кнессеті"), як її має тепер — дякуючи підтримці від ортодоксійно-релігійної та крайньої правої малих партій. Реґен, державний секретар Шулц, секретар оборони Вайнберґер, дорадник Президента у справах безпеки Кларк — всі вони виявляють подивугідну терпеливість у зв'язках з таким союзником — чи радше клієнтом — як Менахем Беґін, не втрачаючи надії, що шляхом переговорів і речевих арґументів, без натиску (припинення достави зброї), можна буде осягнути намічену ціль — замирення на Близькому Сході, яке неможливе без конструктивного розв'язання проблеми палестинців і без участи у мирових переговорах також Йорданії.

Противники Роналда Реґена ведуть проти нього подібну кампанію, як її вели були проти кандидатури сенатора Беррі Ґолдвотера: це, мовляв „паляч війни", а Реґенові додатково приписують ще економічну кризу й 11 мільйонів безробітних, дарма що цю кризу нинішній Уряд одідичив від попередників. Політичні противники республіканського Уряду і самого Роналда Реґена не цураються демагогії. Але правдою є, що за минулих два роки урядування Реґена престиж Америки у міжнародному світі зріс, — активність Америки однаково у справах Близького і Середнього Сходу, як теж країн Південної і Середньої Америки та покращання взаємин ЗСА з їх европейськими союзниками — все це безперечно політичні позитиви. Виступ Реґена у традиційному Дні Ветерана був теж політичним позитивом. Ні один американський Уряд — а теперішній є вже 40-им — не був „сонцем без плям". З історичної перспективи політичні аналітики стверджують, що було добре і що було недобре за кожного з отих 40-ка американських президентів. Були кризи, були завзяті кампанії, були заворушення, була й Громадянська війна, але дотеперішній понад 200-річний історичний балянс стверджує, що сталося таки „Американське чудо" і що Америка є лідером всього вільного світу, є суперпотугою, що її легковажити можуть тільки люди дуже малі і незрячі.

Ярослав Курдидик

НОВА МІЛІТАРНА МЕТОДОЛОГІЯ ЗСА

Після повного десятиріччя відколи ЗСА введено намагання, щоб армію поповнювати вояками жіночої статі і перенести на них всі досі традиційні чоловічі праці та обов'язки, або упрощеними словами, виконувати завжди у відповідний час доручення без огляду на фізичну спромогу, виявило у своєму профілі дуже чіткі та різкі — світла і тіні...

Деякі чільні та вельми авторитетні військові фахівці твердять, що якраз навпаки, ця своєрідна „вояцька суміш" пошкодила американській армії, а в багатьох випадках, навіть її і послабила. Перше — кажуть вищезгадані речники, — — що автоматично заперечує „чоловічо-жіночу рівність", це заборона виконувати жінкам фронтові обов'язки. Останньо виданий повноквартальний рапорт Армії за 1982 рік наголошує і підтверджує, що в майбутньому обмежування і перевірка у наборі жінок до армії будуть контрольовані набагато суворіше без огляду на протести різних груп за „рівнорядні жіночі права" і ледве, чи вони знайдуть прихильний відгомін у Конґресі і Пентаґоні.

З останнього повідомлення секретаря Оборони виявляється, що контиґент набору жінок до армії, який був установлений Адміністрацією Картера і предбачав число 100,000, включаючи в це число старшин і завербований вояцький персонал, зредукують до приблизно 70-80,000 вояків.

На початку постання повноцілої добровільної армії, починаючи від 1972 року, жінок призначувано до легших військових обов'язків. Сюди враховувано адміністраційні функції, у першу чергу машинописання, книговодство, обслуговування телекомунікаційної системи і медичне піклування. Але зі збільшеним напливом жінок із одного до 10-ти відсотків, жінок-вояків розпочали переносити на праці, які досі були виключно доменою чоловіків.

Особливо після того, коли у відомій повітряно-десантній 82-ій Дивізії, стаціонованій у Форт Бра́ґ, Н. К. призначення якої буде очолювати головну ударну силу для т. зв. Наглого призначення, на такі майже „фронтові позиції, як на артилерійських обсерваторів, шоферів важких машин і постачальних гелікоптерів, призначувано жінок, а це означає, що жінки хоч-не-хоч можуть з'явитися у фронтових бойових лініях.

Під сучасну пору, майже половина з 65,000 жінок-добровільців в армії призначена на праці, які вимагають відносно більшої фізичної сили. Але у переведених в останніх роках перевірюваннях виявляється, що заледве три відсотки з усіх завербованих жінок, відповідають таким вимогам. Бо ось, для прикладу, навіть у такій ділянці, як у сиґнально-електронних частинах, що в них є відносно найбільше жінок, найчастіше доводиться прокладати каблеву мережу, у яких намотані на коливоротах дроти важать по 100 і більше фунтів. Командири у сиґнальних частинах в Европі кажуть, що тільки коло 40 відсотків жінок змогли подолати такому навантаженню.

Ще гірше представляється справа з медичними частинами, в яких жінки становлять понад 60 відсотків. Дійсність виявляє, що по-давляючому числі жінок-медиків не під силу нести удвійку важкі польові ноші з пораненим вояком та ще й до того, коли це доведеться робити у фронтовій лінії. Практика теж виявила, що для розставлення звичайного медичного польового шатра вагою 700 фунтів, було потрібно аж 10 жінок, під час коли цю саму роботу виконало шість вояків-чоловіків. Таке саме подібне виявилося з побудовою мобільного польового шатра-шпиталя, на що враховується 18 годин. У змаганнях виявилося, що чоловіки-медики виконали це завдання на половину скоріше.

З приводу таких великих різниць у виконуванні військової служби, військові речники з Пентаґону заявляють, що коли ця т. зв. суміш чоловічо-жіночого воєцтва у найкоротшому часі доосновно не зміниться, із виключною перевагою чоловіків, як це було раніше, тобто до часу створення професійної добровільної армії, то тоді доведеться переоцінювати і вирішувати, яку „мілітарну методологію" слід буде розробити з повною користю готовости і оборони для цілої американської армії.

Сюди враховується і береться під увагу самі конкретні факти: у майбутньому наборі жінок, основну ролю відіграватиме не лише сама тільки фізична сила. Останні дуже приспішені технологічні досягнення, поволі, але із наполегливою прецизністюі систематикою, перебудовують сучасну зброю у щораз то більше софістиковану. При чому мілітарні знавці від модернізації озброєння наголошують, що у найближчому 10-річчі із уведенням майже поголовної компюторної системи, це готове внести таку саму „збройну революцію", як це сталося після Першої світової війни, коли уведено було повну й автоматичну механізацію зброї.

Уже сьогодні багато праць, головним робом у командно-контрольній комунікації та електронній ділянках — вимагає від вояка високої інтеліґенції, а в основному, бистроумности, пам'ятливости, прецизности і самозарадности. І саме тут, — кажуть знавці — жінки у військовій службі, виявляються вельми цінним бойовим компонентом. У Пентаґоні кажуть, що у прийнятті евентуальної нової, мілітарної методології будуть брати під розцінювання не лише тільки саму „точно намічену квоту", але в основному теж і передбачування, скільки жінок-вояків виявлять відповідні кваліфікації для того, щоб служити своїй батьківщині в її обороні.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

А. Оленська-Петришин у Лос Анджелесі

Українська громада Південної Каліфорнії завдячує своє знайомство з творчістю наших мистців Дарії Чайковській, любов якої до образотворчого й народного мистецтва переборює навіть і апатію ширшого загалу до модерних мистців, що їх „аж ніяк не мож зрозуміти". Завдяки її наполегливості й живому зв'язкові з мистецьким світом, ми маємо нагоду щорічно оглядати осяги наших талановитих малярів і скульпторів, які не раз саможертвенно і в недостатках пробиваються в широкий світ і несуть та ширять знайомство в тому світі з надбаннями українського генія безпосередньо й під національним прапором свого народу. Кажу „безпосередньо", бо скільки ж то вартостей мистецьких, літературних, наукових та духовних збагачують скарбницю людства, що ввійшли до неї під прапором наших сусідів — ближчих і дальших — які присвоїли собі наші таланти, розуми та їх плоди — волею і неволею наших визначних творців.

Останньо, на протязі восьми днів (від 22 до 30-го січня) ми мали нагоду познайомитись тільки з частиною мистецької творчости нашої малярки, Аркадії Оленської-Петришин, яка вже добре відома не тільки українським любителям мистецтва, але й серед інших народів.

Аркадія Оленська-Петришин родом із Збаражу, Західня Україна. В З'єдинених Стейтах живе й працює від 1949 року. За нею дуже солідна мистецька освіта і чимала вже практика самостійного, оригінального і незвичайно працьовитого мистця; оригінального тематично і стилем власного вислову. За нею вже великий досвід і численна участь у ґалеріях, виставках і музеях в Америці і в Европі.

Індивідуальних виставок своєї творчости в найбільших містах ЗСА і Канади мала наша мисткиня аж 28. У групових презентаціях брала участь 18 разів. Її праці, крім приватних колекцій у ЗСА, Канаді, в Україні, в Німеччині, в Бельгії, Англії, Шотляндії і в Китаї, займають почесне місце в музеях Північної Америки, а в европейських країнах — у Чехо-Словаччині і в Греції. Про її мистецькі осяги писали вже наші фахові критики в українській пресі і відомі критики Америки в престижевих журналах і в газетних мистецьких секціях. Крім чисто мистецької творчости, Аркадія Оленська-Петришин вчила в коледжах Гантеру і Даґлес та пише і редаґує мистецьку сторінку в журналі „Сучасність".

Цим разом, на своєму гостинному виступі в приміщеннях Українського Культурного Осередку в Лос Анджелесі, наша мисткиня продемонструвала поважною кількістю експонатів свою техніку мистецького офорту; офорту, так мовити б, графічної манери — рисункової і офорту кольорового досить складної літографічної техніки. Шкода тільки, що мисткиня обмежилася в цій виставці тільки до офортів середнього і малого формату, а не запрезентувала властивих собі великих олійних полотен, якими вона здобула собі міжнародне визнання майстра вислову спонтанної вітальности безмовного світу — світу незчисленних форм і безмірного багатства рослинности, яка між тяготінням землі і леготом всюдисущого небесного світла покрила моря і суходоли мережею пульсуючої енергії,перехопленої від сонячного проміння, яка стала передумовою звіринного і людського життя на цій плянеті. А всі ті випадкові сильветки людські, що деколи появляються на картинах Аркадії, своїм безвиразним обличчям з остовпілими очима, ніби віддзеркалюють розгубленість думаючої людини, коли вона починає усвідомлювати собі, яка глуха вона не раз на стоголосий крик остороги зелено-цвітного царства природи, в якому вона так безшабашно і, не рідко, нехлюйно поводиться. Своєю мистецькою творчістю, наша мисткиня стала амбасадоркою, і благовістя, і перестороги від усього цілинного світу природи.

Тут, наша мисткиня, своєю інтуіцією одягненою в мистецьку форму її властивого вислову, ніби перегукується з раціональною думкою нашого поета-філософа Миколи Руденка, який, також, усвідомивши собі нищівну експлуатацію землі марксистською цивілізацію у Совєтському Союзі, запитує: І що ж буде варта, людино, вся твоя цивілізація і техніка, коли ти вихолостиш землю з її плодючости і запасного фонду енергії, , що у віках сонцем надихана?...

Глядача просто вдаряє чистість і прецизність рисунку, лінійна містерність і композиційна сукупність кожної картини. Читкістю й елегантністю своєї офортної техніки вона нагадує найкращі зразки графіки Якова Гніздовського і Юрія Нарбута, з тим, одначе, що якраз ця техніка дозволяє їй на ще тоншу і більше фінезійну лінію виконання.

Аркадія Оленська-Петришин говорить про свою творчість і про шлях свого розвитку одверто і безпретенсійно. Вона починала свою мистецьку кар'єру манерою безпредметного (абстрактного) малюнку. Це було модне, але вона не почувала себе добре в цій моді. Абстракт вражав її надуманістю, а інтелектуалізм, як посередник надума-

(Продовження на стор. 4)

Любов Коленська

„ДАЙТЕ ЇМ ЗМОГУ ВИСЛОВИТИ СВОЄ ГОРЕ"

Біль, розпач, смуток — це поняття, глибина яких безмежна і незмірена. Вони не лиш залежні від причини, яка викликала увесь цей процес страждань, але в даний момент й від нервової системи людини, від її зрізничкованого відчуття і сприймання речей, а вкінці і від темпераменту. А з цим тривання цього стану, як і реакція людини в ньому — різна. Як не можна порівнювати болю однієї людини до болю другої, так і не можна порівнювати почування радости, бож люди таки цілковито не однакові.

Недавно, бо понад тиждень тому, в „Ню Йорк Таймсі", в рубриці п. н. „Особисте здоров'я", колюмністкою якого є Джейн І. Броді, появилася її статтейка під заголовком „Допоможім батькам переносити їхню трагедію — смерть дитини". У цій статті авторка намагається насамперед проаналізувати психічний стан, у якому перебувають батьки після смерти дитини, як теж своїми висновками і порадами вона бажає принести полегшу осиротілим батькам. Сьогодні ці поради можуть допомогти і нашій громаді, бож в останньому часі, як бачимо з повідомлень у пресі, на жаль, багато дітей чи молодих осіб, не доживши до дорослого віку, померло або згинуло на шосе в автомобільних випадках.

Написати статтю спонукала Дж. Броді її поїздка з мужем до Великобританії. Там, мандруючи, вони оглядали стародавні замки, що їх у цій країні безліч, церкви з прадавньою архітектурою, обвиті зеленню плюща манастирі, цвинтарі, нагробники яких розповідають історію англійських прадавніх родів, а померлих цих кольоритне життя могло б послужити сюжетом не одному письменникові, який розглядається за цікавою історією. Ввійшовши на цвинтар, подружжя Броді з увагою прочитували численні епітафи, які говорили про трагедію, що навістила ці родини, про втрату одного до десяти дітей. Схвильована Дж. Броді спитала свого чоловіка: „Як ці батьки могли пережити таке горе? Я ніколи не могла б прийти до себе, якщо б мені померла дитина" — сказала вона. — „Я також ні", — відповів її муж.

Коли приїхали до Америки, спогад про цвинтарі з епітафами про померлих дітей не давав їй спокою. І вона крок за кроком почала вивчати це питання, зглиблювати його і на підставі аналізи психічного стану батьків, що їм померли діти, та їхнього довкілля, шукати способів і пільги, яку можна б принести оцим безталанним батькам. Почала вона від статистики. У статистиці смертности дітей і молодих, які не доживають 25-го року життя, вона завважила, що кожнорічно в Америці приблизно 400,000 батьків втрачають своїх дітей, які вмирають від різних недуг, від наглих випадків, самогубства і вбивств.

Сьогодні — у противагу до минулих сторіч — смертність дітей чи молодих осіб багато менша завдяки антибіотикам, різним іньєкціям проти інфекційних недуг, завдяки доброму харчуванню і спеціяльній опіці над вагітними матерями перед народженням дитини, і таким же доглядом над матір'ю і дитиною після народження. В обличчі цієї знаменитої профілактики, коли нині дійде до втрати дитини, то для батьків це ще більша трагедія.

Опісля кореспондентка Дж. Броді розглядає всю складність трагедії та різну реакцію на неї нещасливих батьків. Вона наводить різні причини, що сповільнюють, а то й припиняють зовсім процес духової реґенерації батьків після смерти їхніх дітей. Однією з основних причин, — пише Дж. Броді, — є та, що приятелі чи рідні цих безталанних батьків просто не вміють знайтися в даній ситуації, а це шкодить. Ці близькі люди або говорять потерпілим батькам зовсім непотрібні речі, які впливають неґативно на психічний стан батьків, або взагалі уникають теми смерти, як якого табу, Тоді виглядає назовні так, що трагічного випадку начебто зовсім не було і дитина мов би не померла. Авторка розповідає, що саме таке трапилося з її приятелькою, дев'ятирічна донечка якої померла на левкемію. Нещасна мати довго не могла перейти от цієї межі, коли кінчається нестерпний біль, і коли можна жити, знову, якщо уже не радісним, то принаймні нормальним життям, — коли біль уже не шарпає гостро душі, а десь із віддалі тільки глухо щемить... Ця своєрідна нормалізація не наступила тому, що вся родина цієї матері, боючись порушити болючі переживання, уникала навіть згадати ім'я померлої дитини.

(Продовження буде

Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич

СПІВПРАЦЯ ПОКОЛІНЬ І ПОТРЕБА ПЛЯНУВАННЯ НА МАЙБУТНЄ

(Доповідь виголошена на виховній сесії IV-го Конгресу СФУЖО 27-го листопада 1982 року)

II.

На виховній сесії ми зацікавлені говорити головно про справи, що торкають родину й молодь, отже звернемо увагу на різні роди конфліктів які виринають, або радше, яких зустрічають молоді батьки. Такі конфлікти виринають на різних площинах, від найменших до найбільших угруповань — хоч і не є вони спричинені різницею поглядів через інший вік, але потрібно здорового підходу членів кожного покоління, щоб ті проблеми полагоджувати.

1. Рідня. Українська традиція трактувала подружжя як єднання двох собі різних осіб (тому і спільний корінь як і в слові дружити, друг). Молодий і молода є собі дружини. Дружини — це спільність дії, спільна допомога. Не було такого підходу у Західній Европі та Росії, де жінка була підлеглою свого чоловіка. Це явно видно на наших прадавніх ритуалах — де молоді приходять у церкву разом, і батько молодої не віддає дочки під владу зятя. Це перший крок до гармонійного життя родини. Потім, коли молода пара плянує мати діти — повинна договоритись про свої спільні скалі вартостей, вибрати свої пріоритети — і на такій основі виховувати свої діти. Молоді батьки мусять свідомо вибрати мету виховання, й виразно поставити, що для них важливе, а що найважливіше, від плекання характеру, чеснот, до морального, християнського виховання, до української ідентичности-свідомости, інтелектуального розвитку, що також може включати повне знання та вживання української мови. Спільний вибір цих пріоритетів не допустить до можливих конфліктів на цій базі. Та членство та спілкування вже із ширшоюріднею може звичайно викликувати більші чи менші конфлікти на полі будь-якого із повищих складників, чи й навіть на порядковість цих складників — під оглядом більшої чи меншої уваги що їм присвячується (наприклад бабуня чи тітки можуть ставити християнське виховання на перше місце, а батьки щось інше, і т. п.). Тому важливим є, щоб молоді батьки поінформували рідню на що вони найбільше звертають увагу (наприклад, там де вживають тільки чисту українську мову — не раз навіть дідо й бабуся мусіли її вивчити, щоб тільки мати змогу із внуком спілкуватися). Правда, іноді одна та чи інша сторона ставить наприклад, кар'єру чи платню понад інше — і тоді конфлікт стає явним для дітей (що може допомогти внукам, даючи баланс впливів і більше ідеалістичне наставлення, але в іншому випадку може бути й навпаки.

2. Наступний ширший круґ для родини — це приналежність до церковної громади. У більших українських осередках є можливість вибору парафій — згідно із пріоритетами даної родини у цих справах (яка мова у даній парафії, календар традиції, рівень проповідей і т. п.) У менших осередках цього нема — отже можливість для конфліктів побільшується. Чому? Тому, що не завжди спосіб провадження даної парафії відповідає специфічним вимогам даної молодої родини. Коли це мало вимоги, або й нижчі — то проблеми нема, але коли вищі — то конфлікти можуть бути болючими.

Причина в тім — що не завжди парохи свідомі дальшої мети даної української громади, чи й парафії (поза будовою нової церкви, залі і т. п. — що не є першої ваги справи). Не завжди єпископи турбуються про те, щоб призначити відповідних парохів для даної громади (наприклад, україномовні парафії можуть дістати майже виключно англомовного священика, і навпаки). Не раз самі парохи не хочуть входити у справи ведення різних практик, наприклад, і в цілій епархії всі посвідки Першого св. Причастя були тільки в англійській та староцерковній мові, без одного слова по-українському; або в Торонто, в одній із більших церков парох заохочує до англосакських ритуалів (молодих не благословлять вдома разом, вони зустрічаються аж у церкві, коли батько „віддає" молоду її нареченому), які заперечують, на мою думку, рівноправність молодят — і то тепер, коли західній світ поволі починає сам до того доходити, щоб їх нарівно трактувати. Отже у такому випадку може здаватися, що парох не заохочує зберігати нашу традицію і не відчуває духу часу. Це замітно також у проповідях у яких критикується усе сучасне як зле, не добачаючи нічого позитивного, а головно не відрізняючи форми від змісту (наприклад, тому 10 років критикували хлопців за бороди чи довге волосся, що не є суттєвим). Дальше відчувається замкнений світ парафій ґетто. Рідко коли є увага цілій українській громаді, що включає співпрацю з іншими парафіями чи й товариствами. Не раз вимоги й плянування даної парафії не тільки ізолюють її від решти української громади, але витворюють конфлікти саме у ставленні пріоритетів вартостей — головно у відношенні до цілої української громади. Тому конфлікти можуть легко заіснувати. Справа в тім, що давніше наша церква сповняла більше як виключно духовну місію — і тому наші церкви ще існують, але й тому від них вимагаємо більш ніж будь-які інші громади.

3. Школи українознавства. Стиль ведення місцевих шкіл засадничо залежить від зацікавлення батьків та учителів — від їхнього спільного плянування, спільного вибору мети для школи. Може замало шкіл має відвагу відкрито виявити свої специфічні напрямні — що, скоріше чи пізніше, мусить статися; деякі школи можуть концентруватись на плеканні української свідомости і загального знання української культури, інші вживати зустрічі для товариських мотивацій, а інші можуть вимагати високе інтелектуальне зусилля для опанування досить важкого матеріялу. Часами у великих наших осередках деякі школи вже мають свої виразні обличчя, і тоді вибір для батьків є легшим — чи таку школу, де вишколюють свого роду юнах амбасадорів української справи, чи з різними аматорськими гуртками, чи така що може продукувати кандидатів на добрих знавців українознавства. (Ясним повинно вже нам тепер бути, що за 15–20 років нам потрібно буде хоч малого гурта з молодої ґенерації, що вправно володітиме українською мовою — задля втримування зв'язків з Україною; тому треба спеціяльної уваги для плекання такого малого гурту. (Та в малих громадах немає вибору до якої школи посилати дитину — і тому конфлікти легко можуть виринати у справі того що саме батьки хочуть щоб їхні діти з наших шкіл винесли.

(Продовження буде)

Василіянські призовники в Ґлен Кові

До того святого дому Боже Привидіння покликало гарну групу охотників, котрі бажають посвятити своє життя на службу Богові.

Ісус Христос каже: „Жнива великі та робітників мало". Ті слова торкнули серця тих охотників покинути свій дім, батьків, братів та власні бажання і вступити до Божого Дому, де переживаються дні духовних радощів у щоденних святих Літургіях, Утренях, Вечірнях і всяких інших духовних вправах.

З боку Отців видно найкращу волю передати цим юнакам правдиву мудрість і заохотити їх до поступу в пізнанні Божих правд, щоб таким чином вони набирали надхнення до молитви та єдналися з Господом Богом. При тому вони сильно заняті науками, головно вивчанням української та англійської мов, щоб якнайкраще могли голосити слово Боже між нашим народом у Злучених Стейтах Америки і в Канаді. А щоб відсвіжитися на силах, всі вони радо виправляють спорт, займаються ручними заняттями дома, в інших приміщеннях, в городі й на полі. Тримають у порядку каплиці, кімнати, коридори і так набираюь більшої вправи до праці та до книжки.

Манастир св. Йосафата час від часу відвідують Отці з різних сторін, щоб потішити молодих юнаків. В короткому часі були такі гості: о. Петро Байцар з Бразилії, о. Атаназій Пекар з Риму, протоігумен о. Рафаїл Мельник з Канади, Вінніпеґу. Всі вони ЧСВВ.

Священики, новики і кандидати в каплиці. Спереду (зліва): о. Р. Мельник, ЧСВВ, протоігумен і о.ігумен О. Гавкалюк, ЧСВВ.

Також молоді василіяни, щоб познайомитися з українським народом, служать і співають при св. Літургіях та відправах в Бронксі й Асторії та їздять під час Великого Посту на інші урочисті Богослужби в Святоюрській церкві в Ню Йорку, щоб піднести велич і красу нашого святого обряду.

Василіянський Чин в Америці та Канаді щиро радіє своїми духовними силами та взявся до будови окремого дому, в котрому вони зможуть вигідніше віддаватися своїм духовним заняттям та підготовлятися до богослов'я в Римі. В ньому буде теж приміщена василіянська центральна бібліотека, — що має збирати зокрема українські книжки та видання, — де молоді монахи-студенти матимуть всякі потрібні книги для приготування до майбутньої праці. Тому вони щиро дякують своїм Отцям за стільки добра, що їм роблять, та всім прихильникам манастиря св. Йосафата, що йому так жертвенно і постійно спомагають. І щоденно вони моляться за всіх ласкавих добродіїв, щоб Господь сторицею нагородив їхню любов і щиру пам'ять.

Брат Йосафат Биновський

Микола і Марія Михайлюки — визначні меценати

Микола і Марія Михайлюки.

Ідучи назустріч необхідній потребі забезпечувати можливості повного й безперервного розвитку українських студій в Гарвардському університері, панство Микола і Марія Михайлюки з Дітройту встановили фонд українікии в їхньому імені у бібліотечній системі тієї славної високої школи.

Відсотковий прибуток із нерухомого фонду Михайлюків зуживатиметься на закуп українських книжок і на введення їх у каталог, картотеку та на полиці головної Гарвардської бібліотеки й постійну дбайливу опіку кожною книгою.

Панство Михайлюки родом з Буковини і на їхньому екслібрисі, який вклеюватиметься у кожну закуплену з їхнього фонду книжку, плянується по-мистецьки вплести буковинський мотив.

Радісним є те, що чимраз більше видатних українських людей-доброчинців вміє якслід доглянути проблему української документації.

Звичайно ми звикли трактувати бібліотечну збірку книг як щось пасивне, напівмертве. В домі культурних людей збірка книжок на полицях — це своєрідна прикраса кімнат або засіб для розваги й насолоди в читанні. В університетах і публічних інституціях їхні бібліотеки служать як матеріял, потрібний учителям, науковцям, дослідникам читачам для розваги або поглиблення знання.

Але лише цим не вичерпується значення і сила доброї бібліотечної збірки доброякісних книг й документації. Пригадується нам незначний, одначе дуже вимовний випадок. Колишній бібліотекар УНІГУ Е. Касинець, вказуючи рукою на полиці, заповнені сотнями українських книжок, заявив: якщо ще десь хтось має сумніви у тому, що існує українська самобутня мова, українська література, культура, українська духовість, що історія українського народу є підметна, гідна уваги дослідів і вивчення, то нехай погляне на ці полиці. Якщо й далі сумніватиметься, то він — сліпий.

Важливість бібліотечної збірки україніки в одному з найбільш визначних університетів світу, як вірогідного свідка україністики - самобутньої, вартісної та рівноправної з культурами інших передових народів — неможливо переоцінити. Документація — книжки, журнали, часописи, стародруки, перші видання, рідкісні публікації, універсали, архівні матеріяли — все це є доказом творчого буття народу в усіх трьох вимірах часу — минулому, сучасному й майбутньому.

Ось і причини, чому з такою настирливістю закликаємо свідомих українських людей творити бібліотечні фонди україніки в Гарварді. Бо тут є можливість фахово, дбайливо, кожноденно, постійно не лише зберігати українську книгу і дбати про неї, але теж висувати її як переконливе свідчення про Україну.

ФКУ

„Запорожець" в Ню Йорку

(Очима звичайного глядача)

У неділю, 20-го лютого, ц.р., тут на сцені авдиторії школи Фешин Індустріс Український Оперний Ансамбль Ню Йорку поставив комічну оперу на чотири дії Симона Гулака-Артемовського з додатковою дією „Карась у султана", музика Станислава Людкевича—„Запорожець за Дунаєм".

Музикознавці та театральні критики напишуть відгуки та рецензії на виставу в цілому, дадуть відповідну оцінку співу і гри артистів, роботи режисера-постановника, декораторів тощо.

У короткому повідомленні глядача про відбуття вистави хочеться висловити загальну думку пересічної людини, посереднього любителя музично-театрального мистецтва взагалі та українського зокрема. Беручи до уваги важкі умови існування і діяльности самого Ансамблю, можна дати тільку найвищу оцінку і похвалу ентузіястичній праці керівництва Ансамблю і кожному артистові зокрема.

Те, що заля була майже заповнена, а слухачі були задоволені співом і грою артистів, говорить про успіх опери.

Ті горе-критики, які навіть не були на опері, а критикують всіх і все (навіть відтінки кольорів мальв на сцені, нагадування недолі народу) хіба були б також незадоволені, якби всі чоловічі партії співав сам Карузо, а жіночі—сама Соломія Крушельницька.

Для переважної більшості слухачів опера „Запорожець за Дунаєм"—це не побутова комедія на чотири дії, це трагедія і не тільки окремої козацької родини чи трагедія козаччини взагалі. Це символ суцільної багатовікової трагедії нашого народу, народу чистого, благородного, працьовитого. Бо коли народ змушений покидати свою рідну та ще й багату землю і йти на страшну чужину до турка шукати волі та й кращої долі, а потім, не знайшовши її там, повертатися на рідну, але не свою землю, то це, крім трагедії, нічим іншим бути не може. Недаром багато слухачів опери були схвильовані до сліз. Напевно бачили вони не тільки долю запорожців за Дунаєм, пригадали Шевченкові слова: „Нема на світі України, немає другого Дніпра", вони, мабуть, побачили добру частину своєї власної долі, коли шукали волі та кращої долі як не за Дунаєм, то за морями і океанами.

Неправда, що зображення неволі, горя і плачу хилить людину до покори і послуху. Верді в „Набукко" та „Аїді", здається, зображав неволю і не мало горя і сліз, але ці твори кликали італійців на бій за волю і свободу, за єдність батьківщини. Міцкевич теж зображав в „Конрад Валленрод" гноблення народу і сваволю ворогів, розпуку приречених на поневіряння і загибель, але цей твір кликав литовців і поляків на боротьбу проти тиранії Росії, за волю знедоленого народу.

А наш Шевченко—це що сміх? розвага? розпуста? Кожне слово Шевченка—це плач душі і біль серця, але одночасно це меч, це зброя, проти якої виявилися марними кулі, гармати, тюрми і Сибір. Слова Шевченка—це зброя, це охорона. Шевченкове слово зберегло, захистило нам Україну. Бо кожне правдиве мистецтво—це меч, це зброя проти неволі і неправди, це клич до боротьби за волю і батьківщину. У житті кожної людини, кожного народу дві речі є найнеобхідніші—це воля і батьківщина. Без волі людина—раб, без батьківщини—слуга.

Тому такою актуальною є опера „Запорожець за Дунаєм". Вона оспівує волі змальовує тугу за рідним краєм, за батьківщиною.

Не помилюся, коли ви... влю щирі слова сердечної дяки і побажаю здоров... сил і незламної волі всім... тистам, особливо керівни... ві Л.Рейнаровичеві ... ни всіх тих прихильни... нашого театрального ... цтва та від тих людей, ... були задоволені тим, ... тисти Українського Опер... го Ансамблю показали на ... сторінку важкої, але ... дорогої нам нашої іс...

Р.

Наукові досліди економіста

Д-р Олег Гаврилишин, професор університету ім. Джорджа Вашінгтона в Вашінгтоні, працює тепер над більшою студією про торгівлю економічно відсталих країн. Його завданням є розпізнати їхні матеріяльні потреби та накреслити плян економічного росту. Праця базується на багатогранній статистиці товарообміну між націями третього економічного світу. Її фінансує Міжнародний Банк для відбудови й розвитку (World Bank), який має осідок у Вашінгтоні.

Д-р Олег Гаврилишин

На потреби студій д-р Гаврилишин одержав наукову дотацію в сумі 180,000 долярів. Формально він працює у Відділі Економічних Дослідів Світового Банку, користуючись їхніми документами та обчислювальними машинами.

Він розпочав свої досліди в 1981 році, виконуючи їх паралельно з навчанням студентів в університеті, а від минулого літа зосередився повністю над закінченням проєкту.

Д-р Гаврилишин—спеціяліст у ділянці міжнародної торгівлі й економічного розвитку. Він має за собою багато публікацій, а також працював дорадником для урядів Канади, Тунізії, Срі Лянки (Цейлону) й Ніжеру. Він закінчив економічні студії в Мессачусетському Технологічному інституті. Тема його докторської дисертації була „Внутрішні еміґраційні процеси в Югославії", які він вивчав, перебуваючи деякий час у тій країні. Недавно його просили виступити з доповіддю про його останні досліди на форумі Економетричного Товариства Латинської Америки, яке мало свої наради в столиці Мехіко.

Від січня 1983 року професор Гаврилишин перебуватиме на восьмимісячній академічній відпустці в Бельгії. Він виїздить туди разом з дружиною, д-р Тамарою Воробій, яка є професоромекономістом в Тавсон університеті. Місцем їхнього осідку буде Universite Libre в Брюсселі.

Д-р Гаврилишин, який прибув разом з батьками в 1953 році з Бразилії до Канади, є сином Ярослави Гаврилишин з Торонто. Його батько Михайло Гаврилишин помер передчасно в 1954 році.

Б.Романюк

ВИСОКОПОСТАВЛЕНИЙ речник Державного департаменту заявив, що ЗСА наполягатимуть на суворій контролі виконня умов підписаного з Совєтським Союзом договору про заборону хемічної зброї.

„Хай остануть..."

(Продовження зі стор. 1)

спокійно відповів, що смерть для нього є щастям і зустріччю з Христом, майна у нього, крім кількох книжок, немає, а заслання буде нагодою ширити Христове євангеліє для тих, кого на засланні стріне. Подібно було з усіма нами, в'язнями Христовими, що цей Христовий хрест тюрми і каторги прийняли і мужно його несли. Скільки душ скористали з нашої неволі, один Бог знає.

Вихід на волю був нагодою до дальшої нашої праці. Хоч не було моїм бажанням покидати свою паству, не дозволено мені навіть поїхати до Львова, щоб там лишити слово поучення для розсипаних овець стада та знав я, що іду до мого народу і моєї Церкви там де треба пригадати їм їхню свідомість приналежности до Матері Церкви і готовитись до дня її волі. Прибув я до вас з думкою св.Павла, що писав до своїх Филип'ян: „І це певно знаю, що зостанусь і перебуватиму з усіма вами на розвиток вам і радість у вірі, щоб мене ваша хвала збільшувалась у Христі Ісусі, завдяки моєму поворотові до вас" (Фил. 1.25-26).

З журбою моя радість обнялась тому двадцять років, коли треба було залишати велику руїну будівлі, що її основи клали великі Отці наші — Володимир, Митрополит Рутський, св. Йосафат, слуга Божий Митрополит Андрей. Чи міг я на волі на вид цього нещастя спочивати, славитись моїм ісповідництвом чи заслугами, як би так хтось по-людськи хотів думати? Прийнявши з рук Слуги Божого Андрея пастирський жезл в тяжку і зловіщу хвилину в грудні 1939 року, на моє сумління впали важкі слова його заповіту: великою провиною було б не прийняти його саме в цю важку і відповідальну хвилину...

Тому і мою волю прийняв я не для вільного життя, а дальшої праці, боротьби і змагань для добра нашого народу, для його святої Церкви, для слави Божої і Царства Божого на цій захитаній нашій землі. Чи можна думати інакше, коли Божі вороги приготовляються всіма своїми засобами на страшний злочин Боговбивства? З яким болем читаємо сторінки св. Євангелії, коли Христос вмивається кривавим потом, його учні сплять, але не сплять еврейські первосвященики, їхні слуги, сторожа, жовніри, Пилат і Юда... Вони готуються до злочину, до підступу, до зради, до знищення. Ісус з болем казав тоді: „Симоне, ти спиш? Не міг єси чувати ані однієї години? Чувайте ж, моліться, щоб не ввійти в спокусу. Дух бадьорий, але тіло кволе! (Мар. 14,37-38).

Двадцять літ волі — то великий дар Божий, що його треба було зужити для добра повіреного мені стада. Тому хай не буде це ювілеєм визволення, але ювілеєм спільної нашої великої праці, щоб рятувати від загибелі здобутки батьків наших. Коли з Божої волі цей рятунок треба було виконувати поза Україною з її стадом по чужих землях, треба було й засоби цього рятунку перенести тут, їх розвинути, скріпити і приготовити для майбутности. Це було моє завдання і його, при вашій, Дорогі Браття і Сестри, помочі я виконував.

Хай останують ці слова для нащадків. Для святої нашої Церкви, для многострадального мого народу я трудився все моє життя — на волі чи в неволі, в радощах чи смутку, в горю чи в недолі, в славі чи в неславі, суджений своїми чи чужими, славлений чи відкинений — добро моєї Церкви і мого народу на славу Божу було моїм світлом і моєю ціллю. Все, що зробити міг вільними руками, не зв'язаними безбожницькими путами, зробив я єдиною потіхою, що Бог благословив це, а суд історії скаже своє справедливе слово.

Перенесення зі Львова Богословської Академії як український католицький університет св.Климента в Римі, віднова зліквідованої Львівської Семінарії як Колеґія Св.Софії, віднова Монахів Студитів — святий твір Митрополита Андрея для обнови нашого древнього християнського духа, — привернення великого історичного нашого пам'ятника в Римі храму св. Сергія і Вакха; це були перші кроки, щоб у Вічному Місті створився осередок для діяльности і збирання сил в розсіянні сущих. А потім, на основі наших церковних начал, проголошення Патріярхату, що чекає на своє визнання, щоб наша Церква не була притчею во язиціх, а рівноправною Церквою серед святих апостольських Церков зі своїм Отцем і Главою і своїми правами; здобуття з нелегкими трудами і перешкодами наших Синодів, якими рядиться наша Церква, вибирає кандидатів для єпископів і об'єднує правно наших Владик та лучить їх з престольним владичним городом Києва-Льва. Це здобуток, за який треба було змагатись, а вам усім треба його закріпити і вживати, щоб наша Церква стала мостом до з'єдинення Сходу зі Заходом; щоб наступило поєднання двох основоположних ідей у Христовій Церкві — вселенськости і рідности, щоб довести до повноти віри і повноти Духа Святого. Так Слуга Божий Митрополит Андрей, як і я, молимося, працюємо і змагаємося, щоб цим ідеям простелити шлях до загального визволення. Видавнича діяльність, всі пляни на майбутнє і встановлена духовна єдність з Церквою-Матір'ю, — чи не були це завдання, щоб їх сумлінно виконати, довершити і закріпити для того, щоб ворог не радів і не трубів про свою „перемогу"? Чи не треба було наразитись і на трудноці, незрозуміння, прикрощі і на злобу, щоб це завдання виконати? Тих, що залишили ми по Сибірах, по катакомбах, по тюрмах в поневірянні далі терплять і страждають. Але їхнє мучеництво — це велика і свята поміч для нас. Невже ми могли б оставити їх у їхньому свідченні самими? Ті, що терплять, вірять, що їхнє мучеництво створить новий, справедливий світ, світ Христовий. Наша праця з їхніми терпіннями це має дати, а Бог дасть плід. „Стійте у вірі, будьте мужні, кріпіться. Нехай усе у вас діється в любові (1 Кор. 16, 13)... Візьміть щит віри, яким здолаєте погасити розпечені стріли лукавого" (Еф. 6, 15). Наша пасивність і благенькі сподівання були б несповненням обов'язку, бо „поки дня, маємо виконувати діла того, хто послав нас, — бо ніч надходить, коли ніхто не зможе діяти" (Ів. 9,4).

Коли дякуємо Богові за все, що отримали, коли дякуємо Богові за всі історичні рятунки для нашого народу, думаймо все про те, як Божі дари ужити на Його славу, щоб не почути: „Лукавий слуго і лінивий! Ти знав, що я пожинаю, де не сіяв, і визбирую, де я не розсипав!" (Мт. 25, 26). Перед нами майбутність. Почату працю треба продовжувати і її завершувати. Ще стільки осталось для виконання. Та Господь звичайно так заряджує, що „один сіє, а хтось інший жне". (Ів. 4,37). Але в одному і другому випадку потрібна праця, змагання, боротьба зі стихіями природи і, коли цього немає, не буде жнив, не буде збору, а це грозить голодом і смертю. Тому продовжуйте працю і молитву, щоб Господь благословив труди батьків ваших. Ще багато осталось зробити, виконати, здобути. Диявол одного тільки бажає, щоб ми нічого не робили. Це йому досить, а він зробить решту.

Нехай буде ім'я Боже благословенне за все. Нехай не пом'яне лиходіями того, що лукавого зробили. Прощаю від серця всім, що мучили і в'язнили мене, що замикали уста мої і забороняли благословити дітей Божих. Нехай Бог простить їм за невіжество і невірство їх.

Нехай винагородить Всещедрий Господь усім тим, що помогли мені сповнити Божу волю і моїм Богом дані обов'язки. Нехай труди нас усіх для слави Божої враз з терпіннями Братів наших будуть світлом для світу і для поколінь наших, яке накликувало б народ наш вийти з рук грішного Блудника-Вавилону: „Вийди від нього, Народе мій, щоб не співучасник ти в гріхах його і кар його щоб не прийняв, бо досягли гріхи його аж до неба і пригадав Бог беззаконня його" (Откр. 18,4-5).

Благословення Господнє на вас на дальшу путь вашу в Христі Ісусі!

Дано в Римі
при Патріяршому Соборі
Святої Софії
дня 9-го лютого 1983 р.Б.

† **Йосиф**
Патріярх і Кардинал

А. Оленська-Петришин...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ної форми, ставав на перешкоді інтуїтивному вислову і конкретизації естетичної форми.

І ми сьогодні вдячні їй за те, що не примушує нас розуміти своє мистецтво, а радше, насолоджуючись, відчувати його благовістя і любов шляхетної людини до джерел свого життя.

Петро Балей

До
ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи"

Грудень, 1982

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делеґати 30-ої Конвенції УНСоюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи" для членів УНСоюзу із $7.80 на $15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ою Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности квартальних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи", платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности на квартальних, піврічних чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на $7.20 у річному відношенні; $3.60 піврічно, $1.80 квартально та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати "Свободи" зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи".

Нові ціни передплати для членів:
$15.00 річно, $7.50 піврічно, $3.75 квартально, $1.25 місячно.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС